

Meerdere groene wegen leiden naar Rome

Fieldmanagers van Arnhem, Ede en Renkum over groot onderhoud.

Bij groot onderhoud is het net als met de weg naar Rome. Meerdere benaderingen leiden tot hetzelfde doel; een veld dat klaar is voor een volgend inspannend sportseizoen. Uit gesprekken met fieldmanagers wordt duidelijk dat het groot onderhoud door iedereen op zijn eigen manier wordt uitgevoerd. Ondanks de aanwezigheid van gemeenschappelijke hindernissen, zoals beperkte tijd, beperkte budgetten en de bestekken gebaseerd op de ISA normering.

Auteur: Humphry Schindeler

Fasering

Traditioneel is groot onderhoud iets dat opgestart werd als het seizoen klaar was. Door de continue ontwikkelingen in grassoorten met hun specifieke kwaliteiten is er nu meer sprake van een gefaseerde opbouw van het onderhoud.

Ben Peters was voorheen voorman, maar is onder begeleiding van een projectleider na diens vertrek, opgeklommen naar de functie van uitvoerder/ sportveldbeheerder. Het onderhoud van de gemeentelijke sportvelden en gazons verzorgt Peters samen met zes medewerkers. Het maaien van de gazons in de gemeente Ede en de sportvelden van tien sportcomplexen zijn daarbij hun belangrijkste aandachtsveld. De collega's van Peters, die dagelijks in het veld bezig zijn, zijn de ogen en oren van de afdeling sportveldbeheer.

“Mijn medewerkers komen dagelijks op de complexen en houden mij op de hoogte van de stand van zaken”, aldus Peters. “Wij hebben de beschikking over drie vijfdelige en één driedelige maaier van Roberine/ John Deere en bestrijken de plaatsen Ederveen, Bennekom, Wekerom, Lunteren, Harskamp, Otterlo en Ede. Zeven jaar geleden besloot de gemeente het onderhoud van de velden uit te besteden. Er werd door

De complexen van de gemeente Ede worden onderhouden met drie vijfdelige en één driedelige maaier van Roberine/ John Deere.

Grontmij een bestek opgesteld waarop ingetkend kon worden. De aanbesteding is toen gewonnen door het team van Peters. Alle onderhoudswerkzaamheden, die verricht moeten worden staan uitvoerig beschreven in een bestek. Ook bemestings- en onderhoudsschema's maken deel uit van het bestek.

Groot onderhoud

Ede verzorgt zelf het maaierwerk. Het groot onderhoud wordt via Peters uitbesteedt. Bij een trainingsveld bestaat dit uit het losmaken van de grond, egaliseren, dresen, vertidrainen en inzaaien met 100% Engels raaigras. Bij een wedstrijdveld wordt gedresst, de doelgebieden los gemaakt en rond gelegd. Verder wordt gevertidraind en doorgezaaid. Van der Haar, Achterberg en Vaarkamp zijn de gespecialiseerde bedrijven aan wie Peters groot onderhoud uitbesteedt. Met deze bedrijven is door de jaren heen een goede band opgebouwd. Tevens plukt Peters de vruchten van hun kennis. Peters verwacht van de bedrijven dat ze up-to-date blijven om de onderlinge concurrentie aan te kunnen. Doordat de bedragen per aanbesteding vastliggen hoeft Peters ook niet bang te zijn voor budgetoverschrijding. Ook maakt het uitbesteden hem

Metten is weten. Carlo van der Kraan test zijn methode om de indringingsweerstand van de toplaag te meten. Gewoon met een mes inpijken en je hebt gauw door of je veld gevertidraind moet worden.

flexibeler. Hij vraagt en zij draaien!

Klusteam

Carlo van der Kraan, hoofd afdeling buitensport van Sportbedrijf Arnhem doet het anders. Zijn team van 24 mensen verzorgt het totale onderhoud van alle buitensportcomplexen. Verdeeld in drie teams, team-noord, team-zuid en een klus-team, verzorgen zij 12 sportcomplexen met in totaal 100 sportvelden. Van der Kraan beschikt over één opzichter per team. Deze medewerker is altijd iemand met een middelbare cultuur-technische of agrarische opleiding. De andere teamleden hebben of een lagere opleiding of zijn

ongeschoold. De mannen van het klusteam zijn de poetsers van de gemeente Arnhem. Zij worden gestuurd door een oude rot in het vak, die door gezondheidsredenen niet actief kan meewerken. Hij is wel verantwoordelijk voor de kwaliteit van het geleverde werk. Leden van het klusteam zijn ooit bij de gemeente komen werken als Melketeer.

Bij de keuze van de grassen laat Van der Kraan zich leiden door het marktaanbod. Wel kiest hij altijd voor 100% veldbeemd voor renovatie. In een mix van minimaal 3 rassen. Bij doorzaai gebruikt Arnhem een mengsel van 75% Engels

Ben Peters, uitvoerder bij de gemeente Ede

Gemeente Renkum: Henk van de Brink (r) en Jan Engbers.

en 25% veldbeemd. De trainingsvelden van Arnhem worden na te zijn losgemaakt en gekilverd, ingezaaid met SV7 met Headstart.

De wedstrijd velden van Arnhem worden bijna vorstelijk onderhouden. Door het gebruik van de Koro Recycling Dresser die wordt ingehuurd via een cultuurtechnisch bedrijf behoort de aanvoer van dressgrond tot het verleden. Bemesting gebeurt voor de helft van de velden via traditioneel snelwerkend. De andere helft van de velden gebeurt met langzaam werkende meststoffen van Greenmaster, die geleverd worden door huisleverancier Heigo. Drie Arnhemse

Grote ballen, kleine ballen. Het Heelsumse complex in de gemeente Renkum herbergt ook een golfbaantje. Het is zelfs zo dat de nabij gelegen volwaardige golfbaan voortgekomen is uit dit complex. Op deze golfbaan is een van de medewerkers van het sportteam gedeeltelijk gedetacheerd.

Groot Onderhoud Schema:

Renkum

Trainingsvelden (12 weken)

Alles in eigen beheer met eigen mensen

- Dressen
- Vertidrainen
- Vlakken met de hand en weidesleep
- Doorzaaien met de dubbele Vredo op 3,5 cm
- Doorzaaien met 100% Engels raaigras Headstart

Wedstrijdvelden (9 weken)

Alles in eigen beheer met eigen mensen

- Dressen
- Vertidrainen
- Wiedeggen (voor straatgras en kleine ongeregelde heden)
- Doorzaaien met de dubbele Vredo op 3,5 cm
- Doorzaaien met 100% Engels raaigras
- Bij renovatie inzaaien met Pregerm SV 7 (25% veldbeemd en 75% Engels)

Arnhem

Trainingsvelden (10 weken)

Alles in eigen beheer met eigen mensen, gespecialiseerde machines worden ingehuurd

16 trainingsvelden en veldjes

- Grond losmaken
- Egaliseren door kilveren
- Inzaaien
- SV7 met Headstart (75% Engels en 25% veldbeemd)

Wedstrijdvelden (8 weken)

Alles in eigen beheer met eigen mensen, gespecialiseerde machines worden ingehuurd

44 voetbalwedstrijdvelden

- Koro Recycling Dresser (eventueel)
- Slepen, egaliseren
- Doorzaaien met SV7 (75% Engels en 25% veldbeemd)
- Bij renovatie 100 % Veldbeemd

Ede

Trainingsvelden (12 weken)

11 trainingsvelden en oefenhoeken

Alles uitbesteedt, onderhoud inplannen binnen 5 werkbare dagen

- Grond losmaken met rotorkoep
- Egaliseren door kilveren
- Eventueel vertidrainen
- Inzaaien
- 100 % Engels raaigras

Wedstrijdvelden (12 weken)

33 wedstrijd velden (+2 rubber-infill velden, 2 zand ingestrooide hockey velden)

Alles uitbesteedt, onderhoud inplannen binnen 5 werkbare dagen

- Dressen
- Doelgebied renovatie dmv egaliseren en aanvullen
- Aanvullen (dressgrond geleverd door gemeente Ede)
- Dubbel doorzaaien
- SV7 (75% Engels en 25% veldbeemd)

Vandalisme in Renkum. In de zomen van het complex in Heesum, een van de kerkdorpen van Heesum zijn deze dassenburchten te vinden. Het Renkumse team kreeg een compliment van de natuurbeschermingsorganisaties voor de wijze van beheer, omdat de dassen zich zo goed thuis voelen op deze plek.

velden worden behandeld met de Ecostyle biologische meststoffen. Daar is voor gekozen, omdat de velden geen bodemleven meer hadden. Van Der Kraan is tevreden over de prestaties van deze velden, maar de prijs van biologische meststoffen is te hoog naar zijn zin.

Kunstgras

Kunstgras is een big thing in Arnhem. Er worden meer en meer kunstgrasvelden aangelegd. Van Der Kraan wil hier graag bij vermeld hebben dat het onderhoud van kunstgras vaak onderbelicht blijft. Volgens Van Der Kraan is dit bijna net zo arbeidsintensief als bij natuurgras. Schoonhouden en vegen/borstelen zijn wekelijkse kost. De instrooilaag in de kunstgrasmat (zand en/of rubber) moet in beweging gehouden worden, omdat anders compactering optreedt, als gevolg van algen, mos en vuil. Bovendien moet de instrooilaag over het hele veld gelijkmatig van dikte zijn en blijven. De opmars van kunstgras heeft veel te maken met grootstedse problemen. In de stad is ruimte beperkt. Doordat kunstgras vaker bespeeld kan worden schept het ruimte. Op één complex zorgde de aanleg van een rubber-infill kunstgrasveld voor een verbeterde verkeerssituatie en de mogelijkheid een parkeerplaats aan te leggen.

Dassen

Met grootstedelijke problematiek heeft het Sportteam van de gemeente Renkum niets van doen. Gelegen in een mooi en ruim groengebied, is momenteel een dassenplaag op een van de complexen de grootste bedreiging voor de grasmat. Afgezien van de aanwezigheid van de burchten in de beplantingsvakken van het complex, vormt hun zoektocht naar dikke, malse pieren onder de grasmat extra werk voor de mannen van Jan Engbers en Henk van den Brink. Henk van de Brink is de coördinator die communiceert met gebruikers en gemeente en in samenspraak met Jan Engbers (al 37 jaar in het vak) het onderhoud uitvoert. Terwijl Sportbedrijf Arnhem bijna al het onderhoud zelf doet en gemeente Ede alleen het groot onderhoud uitbesteedt, doet Sportteam Renkum het weer anders. Als Sportteam hebben zij de aanbesteding van de gemeente Renkum gewonnen. Buiten het bestek bleef het maaierwerk, dit gebeurt door derden. Ook huurt het Sportteam specialistische –bemande- machines in. Het team onderhoudt 4 sportcomplexen. In tegenstelling tot de andere gemeenten bevatten deze complexen geen kunstgrassportvelden.

Een aantal leden van het Sportteam van Renkum. Toen het Bilderberg complex recentelijk de Spaanse voetbalclub Zaragossa ontving, had het Renkumse Sportteam de taak het wedstrijdveld speelklaar te maken. Maar dit veld was onbespeelbaar. Besloten werd delen van de mat te vervangen met blokszoden. Voor de hechting werd gebruik gemaakt van rogge! En negen dagen later speelde Zaragossa zijn wedstrijden en trainingen zonder problemen.

Totaalconcept

Zoals in het begin gesteld, is het onderhoud van sportvelden een totaalconcept geworden. De uitvoerders werken, in samenspraak met derden, volgens een bestek van de gemeente. Dit bestek is bij de gemeenten Ede en Renkum gebaseerd op de ISA normering. Arnhem doet het onderhoud meestal zelf en werkt dus niet met bestekken, behalve bij nieuwe aanleg en grote renovaties. Een driejaarlijks bodem-onderzoek vormt de basis van het bemestings-schema. Het Renkumse Sportteam volgt niet klakkeloos deze cijfers, maar maakt gebruik van 'boerenwijsheid' zoals Henk van den Brink het treffend noemt. Tijdens het interview verzinnen we gekscherend de 'Wet van Engbers'. Engbers heeft een formule bedacht waarbij hij de metingen van het organische stoffengehalte

optelt bij het lutumgehalte en dit vermenigvuldigt met een factor 2. Op deze waarde baseert hij het aantal m³ dressgrond voor de zomerdressing per veld. Ook Ede houdt zich niet strikt aan de ISA normen. Het bestekje dat hij al jaren rondstuurt naar gespecialiseerde aannemers voldoet prima. Dus waarom zou je daar verder aandacht aan besteden. In het geval van Ede ligt een deel van het onderhoud bij derden. In Ede zijn dat behalve de onderaannemers de clubs zelf die met de hulp van hun vrijwilligers klein onderhoud (o.a. papier ruimen, lijnen trekken, netten en vlaggen plaatsen) doen. Ook is hier een stichting SBEV die klein onderhoud verricht en communiceert met de clubs met betrekking tot sluitingsschema's van de complexen. SBEV staat voor Stichting Belangen Edese Verenigingen. In Renkum is in het huurcontract met de clubs

vastgelegd wat zij zelf doen aan onderhoud en wordt eigen verantwoordelijkheid verwacht.

De conclusie kan niet anders zijn dan dat de sportveldbeheerders het, ieder op zijn eigen manier, goed voor elkaar hebben. De betreffende bestekken maken duidelijk wat er wanneer gedaan moet worden. De uitvoering ervan is naar ieders inzicht en het wordt uitbesteed of zelf gedaan. Dit heeft volgens hun geen invloed op de kwaliteit van het onderhoud.